

KRITIKERPORTRÄTT

1. Hugues Panassié

Det är meningen att i denna spalt presentera en rad av jazzens ledande kritiker under loppet av de närmaste månaderna. Det har under de senaste 15 åren framträtt en mängd betydande jazzkritiker som gjort stor insats för jazzen, dels genom att bana väg för denna musikart, så att den blir allmänt erkänd som konst, dels genom att klargöra jazzens historiska bakgrund och musikaliska innehåll för de jazzintresserade. Emellertid kan det ju vara praktiskt för dessa att veta, från vilka förutsättningar och erfarenheter, som en jazzkritiker arbetar, så att de har möjlighet att bedöma hans verk och icke utan vidare anammar hans uppfattning som den enda rätta. Här skall i första hand presenteras kritiker, som är kända för sitt författarskap eller sina artiklar i jazztidningar, men även mera betydande diskografer, t. ex. Orin Blackstone, skall introduceras för läsekretsen.

Hugues Panassié föddes i Paris 27 februari 1912. Fadern var gruvingenjör och tillbringade 25 år i Ryssland, där han upptäckte de kaukasiska mangangruvorna. Panassié Jr. växte upp i Avevron och började på kollegiet i Villefranche-de-Rouergue. År 1927 fick han barnförklarning och låg till sängs 6 månader och när han väl kom upp kunde han inte gå. Efterhand kunde han dock bruka sitt högra ben, men det vänstra förblev förlamad. Då han på grund härav icke kunde använda sin fritid till sport och dans som sina kamrater, började han i stället spela saxofon. Det var anledningen till att han upptäckte Mezz Mezzrow när denne kom till Frankrike år 1929. Genom Mezzrow lärde han känna de amerikanska »race records» och konstnärer som Bessie Smith, Fats Waller och Tommy Ladnier.

Omkring denna tidpunkt började han samla skivor och brukade då köpa två exemplar av alla de skivor med Armstrongs Hot Five och Hot Seven, som han kunde få fatt på. Hans skivsamling räknar i dag något över 6.000 skivor.

Panassié skrev sin första jazzbok år 1929 (17 år gammal!), men intet förlag ville antaga den, då de menade, att ämnet var för exklusivt. År 1934 antog förlaget Correa en utvidgad upplaga av den, och efter ett år fanns inte ett enda exemplar kvar. »Le Jazz Hot», som boken hette hade många fel; bl. a. övervärderade han de vita musikernas betydelse, men det var det första stora försöket till en kritisk värdering av jazzen och dess musiker, och den har som sådan haft kolossal betydelse. Efterhand blev det klart för Panassié själv, att den var otillfredsställande, och 1941, samtidigt som förbindelsen mellan Amerika och Europa avbröts, sände han ett manuskript till U.S.A., där det utgavs 1942 under titeln »The Real Jazz». I denna bok erkänner han helt sina misstag i »Le Jazz Hot» och ger de svarta musikerna det erkännande, de är värda.

Under kriget bodde Panassié i Montauban i Syd-Frankrike, där han skrev en hel rad böcker: »Les Rois du Jazz», »Histoire des disques Swing», »La Musique de Jazz et le Swing», 2 band med minnen: »12 Années de Jazz och »5 Mois à New York», och till sist hans senaste bok, den framstående Louis Armstrong-biografien. Panassié förbereder för närvarande ett tiotal böcker, av vilka en, »Discographie», som icke är en vanlig diskografi utan en kritisk värdering av de bästa jazzskivorna, skall utkomma i slutet av november. Andra av dessa är en Elling-

Hugues Panassié i diskussionstagen.

ton-biografi och »La Querelle du Jazz Ancien et du Jazz Moderne». I synnerhet den sistnämnda torde emotas med stort intresse, då Panassié här fattar ståndpunkt till jazzens nya utvecklingslinjer. Att hans intressen också omfattar andra områden än jazzen, kan man se på att han utgivit en bok om rugby och förbereder en om Nietzsche.

Panassié har varit en drivande kraft inom den franska hotklubben, dess tidning »Jazz Hot» och skivmärket »Swing». För detta märke företog Panassié år 1938 inspelningar med Tommy Ladnier, Mezz Mezzrow och Sidney Bechet, vilka sedan kom ut på Bluebird och HMV. Bortsett från skivornas utmärkta kvalitet har de betydelse därigenom, att de gav stöd åt de följande årens New Orleans-renässans och åter placerade Ladnier och Bechet i rampljuset. Vid den för ett år sedan förda striden mellan Panassié och hans gamla kämpabroder Charles Delaunay, utgick den sistnämnde ur franska hotklubben, under det att Panassié lämnade »Jazz Hot» för att grunda en egen tidning, som emellertid icke blev något av. I början av 1948 presterade Panassié det konststycket att få franska staten till ekonomisk garant för den av honom arrangerade jazzfesten i Nizza.

Panassié har de senaste åren blivit starkt kritiserad för sina mycket personliga åsikter; men detta beror på ett missförstånd. Man borde ta avstånd från den kritiklösa anslutningen till en bestämd stilriktning och i stället sträva efter ett individualistiskt erkännande oberoende av alla stilriktningar. För all del, jag är intesse med Panassié i hans bedömning av Henry Allen, jag föredrar Dodds framför Noone o. s. v., men sådant finns ingen anledning att förgära sig över. Hans åsikter är nämligen alltid intressanta att läsa, och de är alltid mycket välgrundade. Hårtill kommer, att han i ganska ovanlig grad har förmågan att stå för sina åsikter. Hur många jazzkritiker hade vågat företa en kovändning som den Panassié gjorde i »The Real Jazz» genom att erkänna sina misstag i »Le Jazz Hot»? Hans analyseringsförmåga är av stort format, och hans språk är flytande och lättfattligt. Vi har all anledning att med spänning vänta på nya alster från hans penna.

Erik Wiedemann.